

ВІДГУК

офіційного рецензента доктора медичних наук,
професора **Сагалевича Андрія Ігоровича**
на дисертаційну роботу

Кірієнка Тараса Васильовича

«Підходи до лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів і
судинною та кардіологічною патологією»,
поданої в разову спеціалізовану раду

при Національному університеті охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика МОЗ України

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(наукова спеціальність «Урологія»)

Науковий керівник: Бойко Андрій Іванович, кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри урології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика.

Актуальність обраної теми дисертації

Поєднання уролітіазу із серцево-судинними захворюваннями спостерігається все частіше, що ускладнює вибір оптимального методу хірургічного лікування та підвищує ризик періопераційних ускладнень у пацієнтів, які отримують антикоагулянтну чи антиагрегантну терапію.

Існуючі міжнародні рекомендації висвітлюють лише окремі аспекти ведення таких пацієнтів, залишаючи невизначеність щодо стратифікації тромбоемболічного ризику, оцінки безпечності різних методів (ЕУХЛ, ПНЛ, РІРХ) у групах різного рівня ризику та оптимальної тактики ведення антитромботичної терапії, зокрема застосування «bridge-підходів». Правильна тактика безпосередньо впливає на stone-free rate, частоту ускладнень, обсяг крововтрати, тривалість госпіталізації та економічну ефективність лікування.

Для української клінічної практики особливо актуальним є формування доказових локальних протоколів, адаптованих до високої коморбідності

пацієнтів і реальних умов охорони здоров'я. Саме цим визначається своєчасність і практична значущість виконаної дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана у відповідності з планом ініціативно-пошукової науково-дослідної роботи кафедри урології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика за темою «Розробка та удосконалення заходів підвищення ефективності малоінвазивного лікування хворих з каменями верхніх сечових шляхів» (№ державної реєстрації 0122U000466), термін виконання дисертаційного дослідження: 2021-2025 рр.

Новизна дослідження та одержаних результатів

У дисертаційній роботі вперше проведено комплексний порівняльний аналіз ефективності та безпечності основних малоінвазивних методів лікування нефролітіаза (ЕУХЛ, ПНЛ, РІРХ) у пацієнтів із супутньою судинною та кардіологічною патологією залежно від рівня тромбоемболічного ризику.

Виявлено предиктори ефективності кожного з методів з урахуванням характеристик конкрементів, стану системи гемостазу та виду антитромботичної терапії. На підставі отриманих результатів обґрунтовано алгоритм вибору оптимального методу хірургічного лікування.

Визначено частоту та структуру післяопераційних ускладнень, що дозволило доповнити уявлення про безпечність і ефективність кожного з методів та сформулювати персоніфіковані підходи до хірургічного лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів і судинною та кардіологічною патологією.

Теоретичне значення результатів дослідження

Результати дисертаційної роботи поглиблюють сучасні уявлення про патогенетичні взаємозв'язки між уролітіазом і серцево-судинною патологією, а також про вплив порушень системи гемостазу та антитромботичної терапії на перебіг сечокам'яної хвороби та результати її хірургічного лікування.

Отримані дані розширюють теоретичну базу щодо критеріїв стратифікації тромбоемболічного у пацієнтів із СКХ, обґрунтовують доцільність персоніфікованого підходу до вибору методу малоінвазивного втручання залежно від супутньої судинної та кардіологічної патології.

Таким чином, робота робить вагомий внесок у розвиток сучасних уявлень про коморбідний перебіг уролітіазу та створює підґрунтя для подальшого вдосконалення клінічних протоколів лікування.

Практичне значення результатів дослідження

Отримані результати дозволили сформувати алгоритм вибору оптимального методу хірургічного втручання (ЕУХЛ, ПНЛ, РІРХ) з урахуванням рівня тромбоемболічного ризику та характеру антитромботичної терапії.

Запропоновані критерії дозволяють персоніфікувати тактику ведення таких пацієнтів, мінімізувати ризик геморагічних і тромбоемболічних ускладнень, скоротити тривалість госпіталізації та покращити stone-free rate.

Запропоновані практичні рекомендації щодо вибору оптимального методу лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів і судинною та кардіологічною патологією та впроваджені в клінічну практику Комунального некомерційного підприємства «Київський міська лікарня № 3».

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і
рекомендацій, сформульованих в дисертації

Аспірант Кірієнко Т.В. особисто провів дослідження. Робота виконана на базі ДУ «Інститут урології ім. акад. О.Ф. Возіанова НАМН України». У дисертації наведено результати проспективного клінічного дослідження, спрямованого на визначення оптимальних підходів до лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів у поєднанні із судинною та кардіологічною патологією.

На першому етапі дослідження проведено клініко-лабораторне обстеження пацієнтів відповідно до мети та завдань роботи, з оцінкою функціонального стану нирок, системи гемостазу та серцево-судинної системи.

На другому етапі здійснено стратифікацію пацієнтів за рівнем тромбоемболічного ризику та проведено лікування одним із трьох методів: екстракорпоральна ударно-хвильова літотрипсія (ЕУХЛ), перкутанна нефролітотрипсія (ПНЛ) або ретроградна інтраренальна хірургія (RIPX). На третьому етапі проведено порівняльний аналіз ефективності та безпечності зазначених методів у пацієнтів із різним рівнем ризику тромбоемболічних ускладнень та особливостями антитромботичної терапії, що дозволило обґрунтувати алгоритм вибору оптимального методу лікування.

Достовірність отриманих результатів підтверджується достатнім обсягом клінічних спостережень (410 пацієнтів), чітко визначеними критеріями включення та виключення, а також застосуванням сучасних статистичних методів аналізу. Для обробки даних використовувалися методи параметричної та непараметричної статистики, аналіз нормальності розподілу, t-тест Стюдента, критерії Манна-Вітні, χ^2 -тест, а також кореляційний аналіз Пірсона і Спірмена відповідно до типу даних.

Обробка отриманих статистичних даних здійснювалася в електронних таблицях Microsoft Office Excel 2020. Статистичний аналіз проводився з використанням програми STATISTICA 10 (розробник програмного забезпечення — StatSoft®, Inc., USA), що забезпечує високий рівень точності, відтворюваності та достовірності отриманих результатів. Висновки й практичні рекомендації дисертації ґрунтуються на надійних статистично обґрунтованих даних, що підтверджує їх наукову і практичну цінність.

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення

Дисертація оформлена відповідно Державним стандартам і діючим вимогам МОН України. Анотація викладена українською і англійською мовами і в достатній мірі відображає основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення.

Дисертація викладена на 185 сторінках друкованого тексту формату А4.

У вступі пояснено актуальність теми наукової роботи, чітко сформульовано мету та завдання дослідження відповідно до предмету та об'єкту дослідження, відображено наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, наведено дані про структуру, обсяг дисертації і зв'язок роботи з науковими програмами, висвітлено обсяг апробації результатів дисертаційного дослідження та вагомий особистий внесок здобувача, публікації.

Автором представлено сучасний, методологічно правильно оформлений огляд літератури, який містить проміжні висновки і окреслює коло невирішених і дискусійних запитань, які необхідно детально і всебічно вивчати. Об'єм даного розділу є достатнім, текст структурований, легко сприймається, зрозуміло та цікаво. Більшість посилань складають роботи останніх 5 років.

У другому розділі дисертації – «Матеріали та методи досліджень» – представлено клінічну характеристику обстежених пацієнтів та методи дослідження. Розділ містить послідовну інформацію про суть дослідження: його загальну характеристику, дизайн, розподіл на групи, методики дослідження, характеристику груп дослідження. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам.

Третій, четвертий і п'ятий розділи дисертації присвячені аналізу результатів лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів трьома основними малоінвазивними методами — екстракорпоральною ударно-хвильовою літотрипсією (ЕУХЛ), перкутанною нефролітотрипсією (ПНЛ) та ретроградною інтранеральною хірургією (РІРХ).

У кожному з розділів наведено порівняльну оцінку ефективності, безпечності та післяопераційних результатів відповідного методу залежно від характеристик каменів, стану ниркової функції, рівня тромбоемболічного ризику та особливостей антитромботичної терапії.

Результати досліджень проілюстровані достатньою кількістю інформативних таблиць і рисунків, викладені послідовно, у логічній структурі, з чітко сформульованими проміжними висновками. Отримані дані мають практичну спрямованість і дозволяють порівняти клінічну ефективність та профіль безпеки кожного з методів у контексті супутньої кардіоваскулярної патології.

Шостий розділ узагальнює результати лікування пацієнтів усіх груп. У ньому проведено порівняльний аналіз методів ЕУХЛ, ПНЛ та РІРХ, сформовано алгоритм вибору оптимального методу хірургічного лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів і судинною та кардіологічною патологією.

Усі розділи власних досліджень викладені в логічній послідовності. Дослідження відображено у достатній кількості інформативних таблиць та рисунків. У розділі, присвяченому аналізу та узагальненню отриманих результатів, аспірант коротко виклав основні отримані результати, подав їх аналіз та коментар. Висновки показують основні результати і свідчать про досягнення поставленої мети.

Практичні рекомендації сформульовано чітко, послідовно та зрозуміло, тому вони можуть бути легко використані у щоденній клінічній практиці. Список використаних джерел оформлений належним чином. Більшість використаних наукових джерел опубліковані англійською мовою. Наведений об'єм використаних джерел свідчить про всебічний аналіз та детальний відбір даних літератури для обґрунтування доцільності та актуальності проведеного дослідження.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

1. Чи спостерігалися у дослідженні випадки зміни методу хірургічного лікування при неефективності обраного методу лікування або розвитку інтраопераційних ускладнень?
2. Які показники використовувалися для оцінки ефективності втручання, окрім stone-free rate?

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

За матеріалами дисертації опубліковано 5 друкованих робіт, з них: 4 – статті у фаховому науковому виданні, рекомендовані МОН України, 1 – стаття в наукових виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів,
що виносяться на захист

Дисертаційна робота є самостійною науковою працею здобувача. Дисертантом самостійно виконано інформаційно-аналітичний пошук, спільно з науковим керівником, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розроблено програму та дизайн дослідження. Здобувач особисто здійснив відбір пацієнтів відповідно до визначених критеріїв включення та виключення, проводив їх клініко-лабораторне обстеження, інтерпретацію результатів інструментальних методів діагностики, оцінку супутньої терапії та рівня тромбоемболічного ризику ускладнень.

Автор безпосередньо брав участь у проведенні хірургічного лікування, зокрема перкутанної нефролітотрипсії (ПНЛ), ретроградної інтраренальної хірургії (РІРХ) та дистанційної ударно-хвильової літотрипсії (ЕУХЛ), у пацієнтів дослідних груп. Здобувач проводив післяопераційний моніторинг, аналіз ефективності та ускладнень, брав участь у корекції антикоагулянтної та антиагрегантної терапії у передопераційному та післяопераційному періодах

Усі статистичні обчислення, порівняльний аналіз результатів, їх інтерпретація, узагальнення, формулювання висновків та рекомендацій по вибору оптимального методу хірургічного лікування у зазначеній категорії пацієнтів проведені автором під керівництвом наукового керівника Бойко А.І. Особистий внесок здобувача відображено в наукових публікаціях, виконаних у співавторстві з Бойком А. та Маньковським Г. і опублікованих у провідних вітчизняних фахових виданнях. Опубліковані роботи, що містять матеріали дисертації, мають оригінальний характер, а внесок автора є суттєвим і обґрунтованим. Конфлікту інтересів немає.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної
добросочесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації,
фальсифікації)

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Розглянувши матеріали дисертації здобувача наукового ступеню доктора філософії Кірієнка Тараса Васильович на тему «Підходи до лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів і судинною та кардіологічною патологією», встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Кірієнка Т.В. є оригінальним.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного
дослідження в практиці

Запропонований Кірієнком Т.В. підхід до стратифікації пацієнтів із сечокам'яною хворобою та супутньою судинною і кардіологічною патологією за рівнем тромбоемболічного ризику, а також алгоритм вибору хірургічного методу лікування (ЕУХЛ, ПНЛ, РІРХ) залежно від клінічних показників, дозволяють підвищити ефективність і безпечність лікування цієї категорії пацієнтів.

Розроблені рекомендації щодо періопераційного ведення пацієнтів, які отримують антикоагулянтну або антиагрегантну терапію, сприяють зниженню ризику геморагічних і тромбоемболічних ускладнень та можуть бути рекомендовані для впровадження у клінічну практику урологічних стаціонарів і використання в системі післядипломної підготовки лікарів-урологів.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради

Дисертація Кірієнка Т.В. на тему «Підходи до лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів і судинною та кардіологічною патологією», відповідає паспорту наукової спеціальності «Урологія». Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня
доктора філософії

Згідно актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Кірієнка Т.В. «Підходи до лікування пацієнтів із каменями верхніх сечових шляхів і судинною та кардіологічною патологією», повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Кірієнко Т.В. повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Урологія»).

Офіційний рецензент:

Професор кафедри
урології НУОЗ України
імені П.Л. Шупика
доктор медичних наук

Андрій САГАЛЕВИЧ